

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Stationsstraat 221 (Ardooie, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2021C115
Maart 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht	9
1.2.1	Doelstelling	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie vindplaatsen	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	12
1.3.5	Verstoringshistoriek	12
1.4	Assessmentrapport	13
1.4.1	Introductie tot het projectgebied	14
1.4.1.1	Ruimtelijke situering	14
1.4.1.2	Geplande werken	15
1.4.2	Fysisch geografische en geologische situatie	17
1.4.2.1	Landschappelijke situering	17
1.4.2.2	Tertiaire lithostratigrafie	20
1.4.2.3	Quartaire lithostratigrafie	21
1.4.2.4	Bodemvormingsprocessen	22
1.4.3	Historische en archeologische voorkennis	23
1.4.3.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	23
1.4.3.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	27
1.4.3.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	28
1.4.3.4	Huidige gebruik en verstoringen	32
1.5	Synthese	35
2	Bibliografie	36

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 5: Inplantingsplan (bron: opdrachtgever).	16
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	17
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).	19
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van het recent uitgevoerd archeologisch onderzoek binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	28
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	29
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	29
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	30
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1910 (Bron: NGI Cartesius).	31

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	33
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	33
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	34
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	34

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

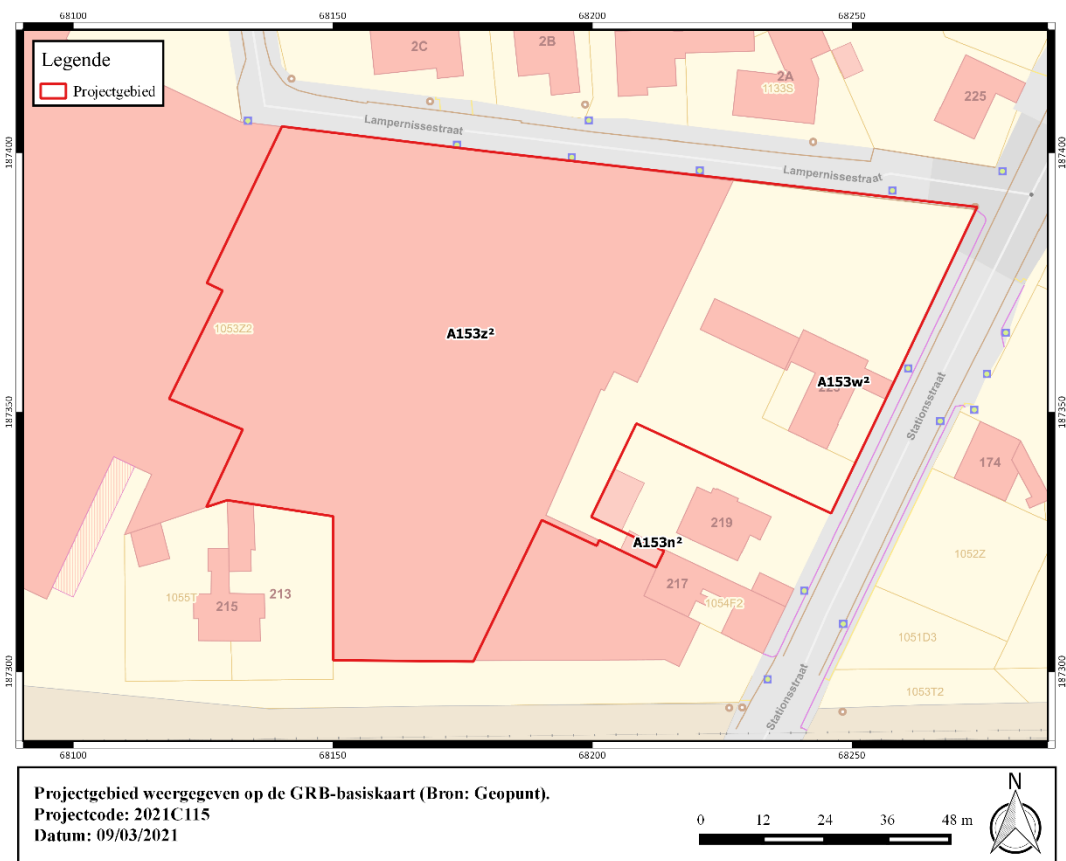
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

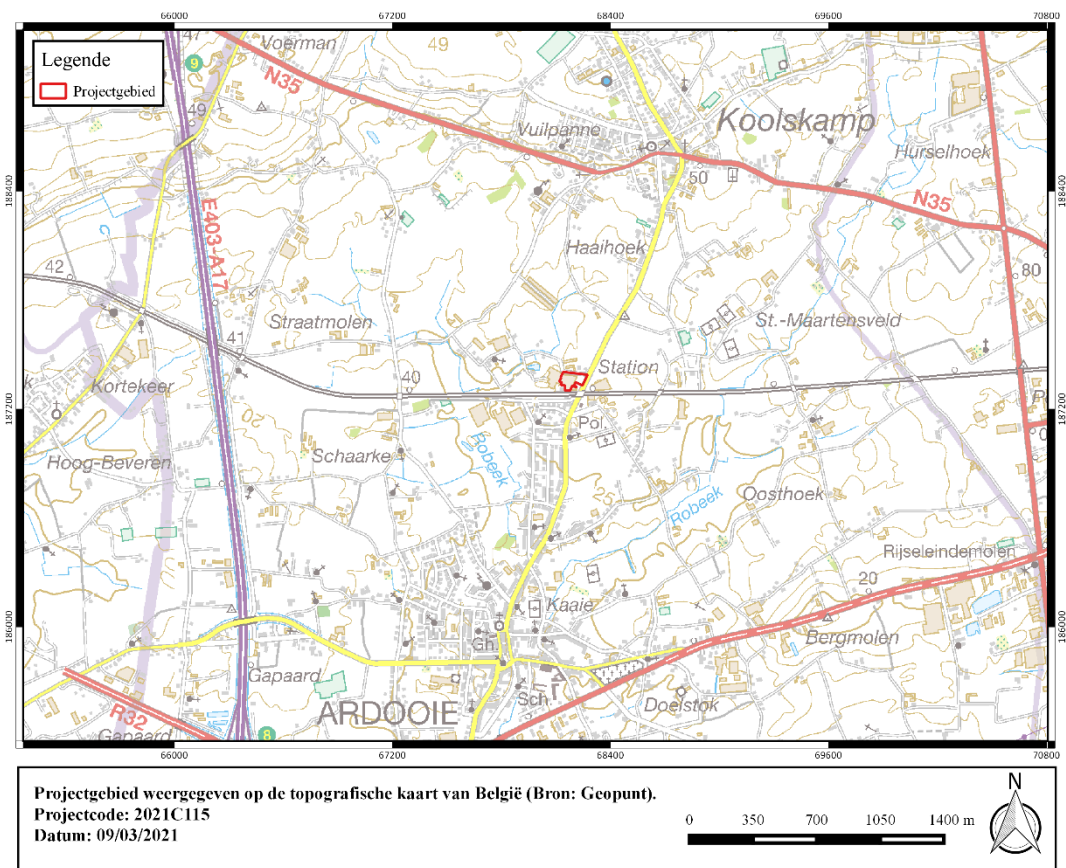
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Ardoois
	Deelgemeente	/
	Postcode	8850
	Adres	Stationsstraat 221 8850 Ardoois
	Toponiem	Stationsstraat 221
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 68090 Y _{min} = 187286 X _{max} = 68287 Y _{max} = 187423
b) Het kadastrale perceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Ardoois, Afdeling 1, Sectie A, nr's: 153z ² , 153w ² , 153n ² Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van de bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 9585 m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. Het plangebied is op heden bebouwd. Deze bebouwing dient eerst verwijderd te worden conform de sloopvoorwaarden opgenomen in het Programma van Maatregelen.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Ardoorie Stationsstraat 221 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie vindplaatsen

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek. De recente onderzoeken die voortvloeiden uit archeologienota's zijn geraadpleegd via loket.onroerend.erfgoed.be.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische bronnen, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen die zowel via Geopunt als via het Nationaal Geografisch Instituut (Cartesius) ter beschikking worden gesteld. Bijkomende cartografische bronnen zijn waar relevant bekomen via verder archiefonderzoek.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstering van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

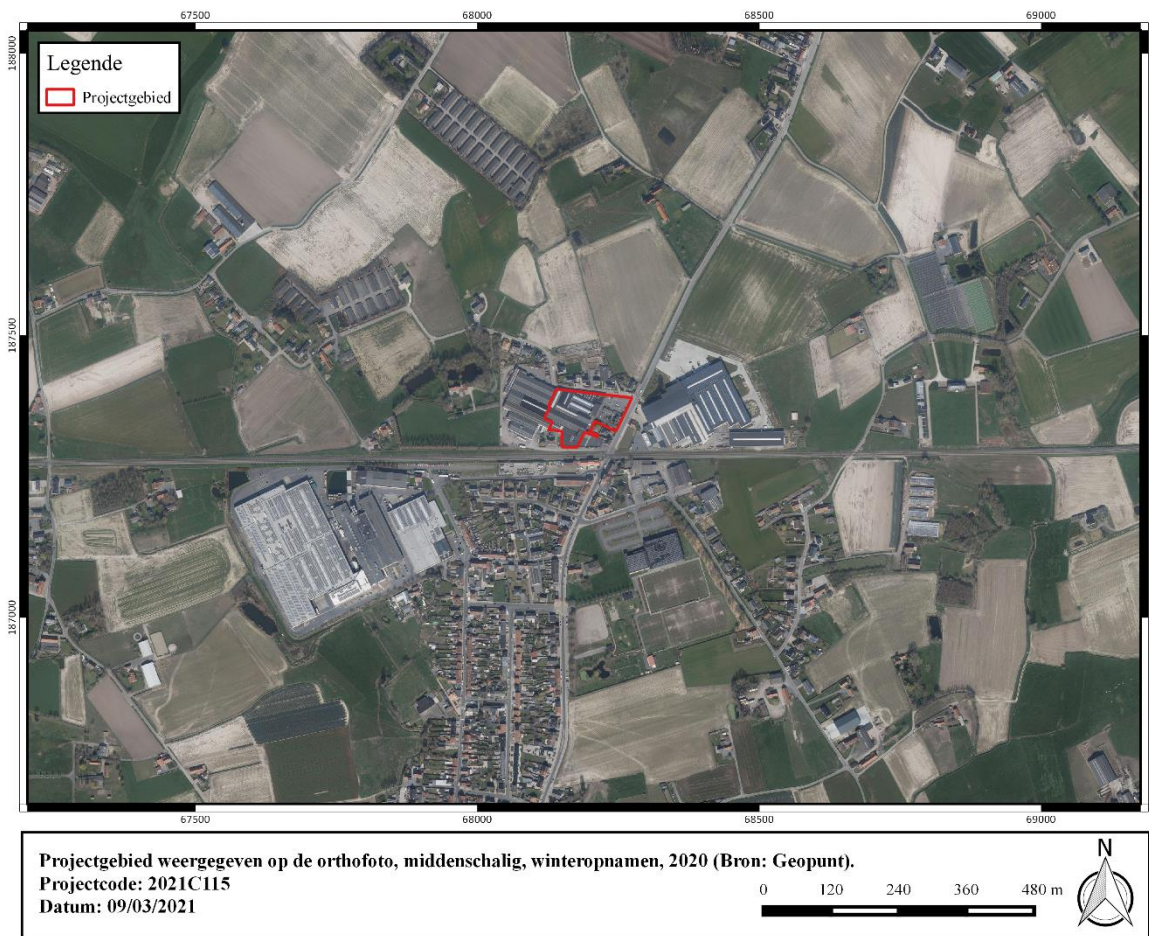

1.4.1 Introductie tot het projectgebied

1.4.1.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Ardoorie, in de provincie West-Vlaanderen. Ardoorie grenst ten noorden aan Koolskamp (Ardoorie), ten oosten aan Pittem, ten zuidoosten aan Meulebeke, ten zuiden aan Emelgem (Izegem) en Kachtem (Izegem) en ten westen aan Roeselare en Beveren (Roeselare).

Het plangebied zelf grenst ten noorden aan de Lampernissestraat en ten oosten aan de Stationsstraat. Ten zuiden grenst het projectgebied aan de spoorlijn 73. De spoorlijn ten zuiden werd gerealiseerd in 1880. De dorpskern van Ardoorie situeert zich ca. 1,35 km ten zuidwesten.

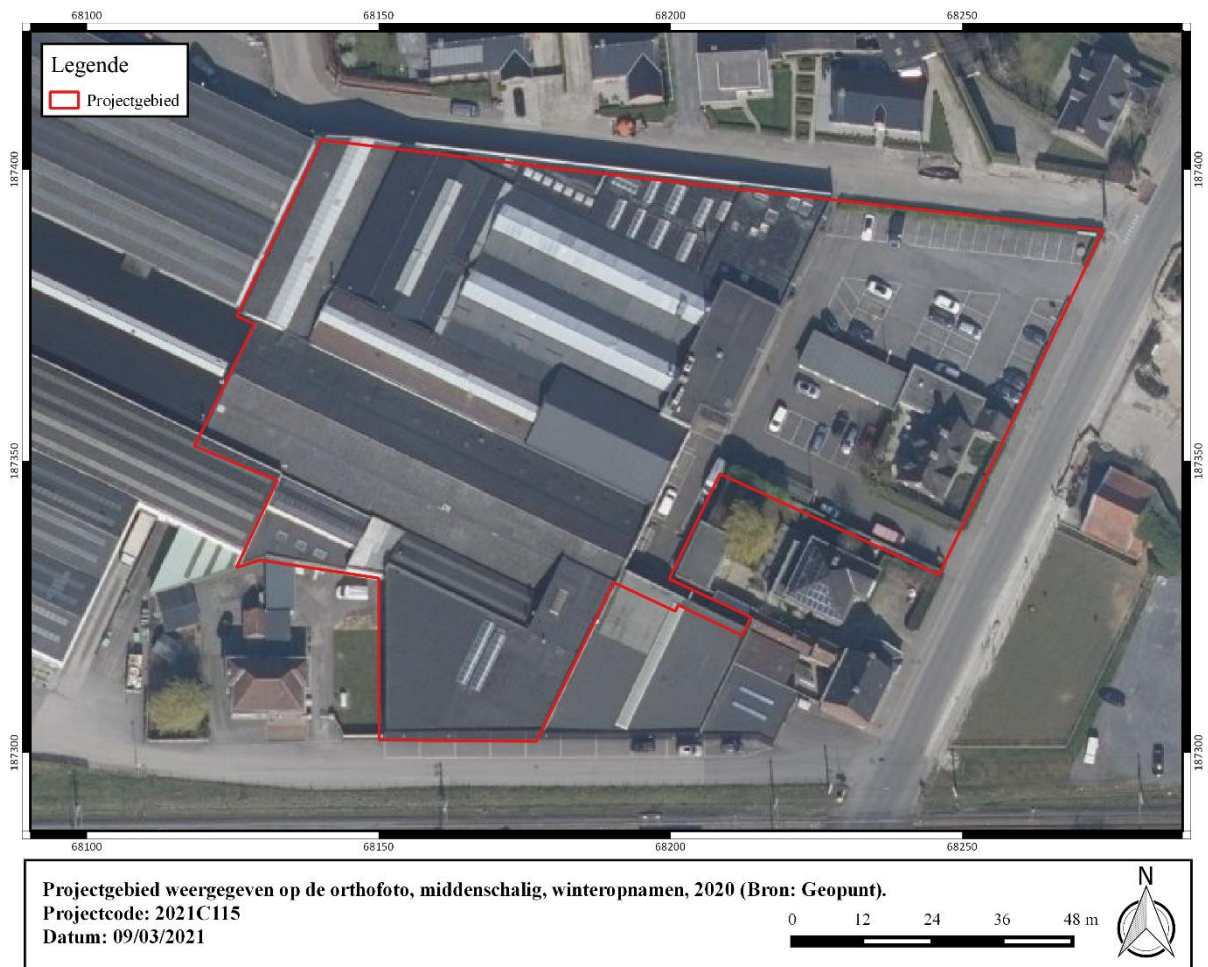
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Geplande werken

1.4.1.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 9585 m². Op heden is ca. 7035 m² van het terrein bebouwd.

Ca. 6700 m² van deze bebouwing bestaat uit een verzameling loodsen die de volledige westelijke helft van het terrein inneemt. In het oostelijk terreindeel situeert zich een gebouw met achterliggend bijgebouw (ca. 335 m²). De rest van het terrein is verhard.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw bedrijfscomplex aan de Stationsstraat in Ardoeie. Het complex zal bestaan uit 28 loodsen met bijhorende infrastructuur in de vorm van wegen, parkeergelegenheid en groenzone. De loodsen worden gerealiseerd door middel van paalfunderingen waarvan de diepte nog te bepalen is door ingenieursstudie. In functie van de geplande werken dient ook nieuwe riolering aangelegd te worden. Gelet op de omvang van de werken kan uitgegaan worden van een integrale versterking van het terrein;

Figuur 5: Inplantingsplan (bron: opdrachtgever).

1.4.2 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.2.1 Landschappelijke situering

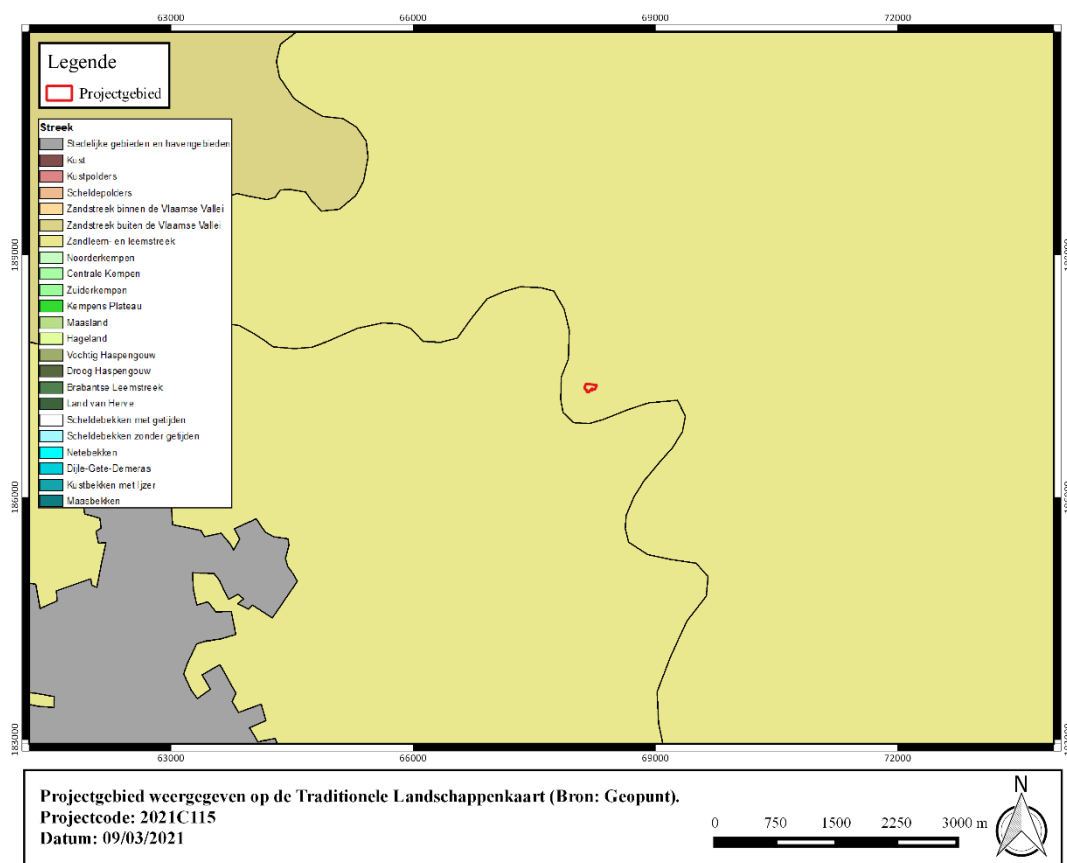
Het projectgebied is gelegen in de zandleem- en leemstreek.

Het plangebied is gelegen op de zuidelijke flank van het plateau van Lichtervelde-Hooglede dat maximale hoogtes bereikt tot 49 m TAW. Het plateau van Lichtervelde-Hooglede en de heuvelrij van Klerken-Staden en Geluveld vormen de scheidingskam tussen het Ijzer- en het Leiebekken. De afwatering in de omgeving van het plangebied gebeurt in essentie vanaf voornoemd plateau richting de oorspronkelijke Mandel, thans het kanaal Roeselare-Leie. De talrijke noord-zuid georiënteerde beekvalleien in de omgeving van het plangebied maken duidelijke insnijdingen in het zuidelijke hellingsvlak van de voornoemde plateau. Ca. 150 meter ten noordwesten en ca. 450 meter ten westen van het plangebied lopen twee vertakkingen van de Roobeek. De Roobeek kronkelt verder in zuidelijke richting om uiteindelijk uit te lopen in de Mandel.

De locatie, op hoger gelegen terrein tussen twee beekvalleien moet voor zowel jager-verzamelaars als vroege landbouwers gunstig geweest zijn.

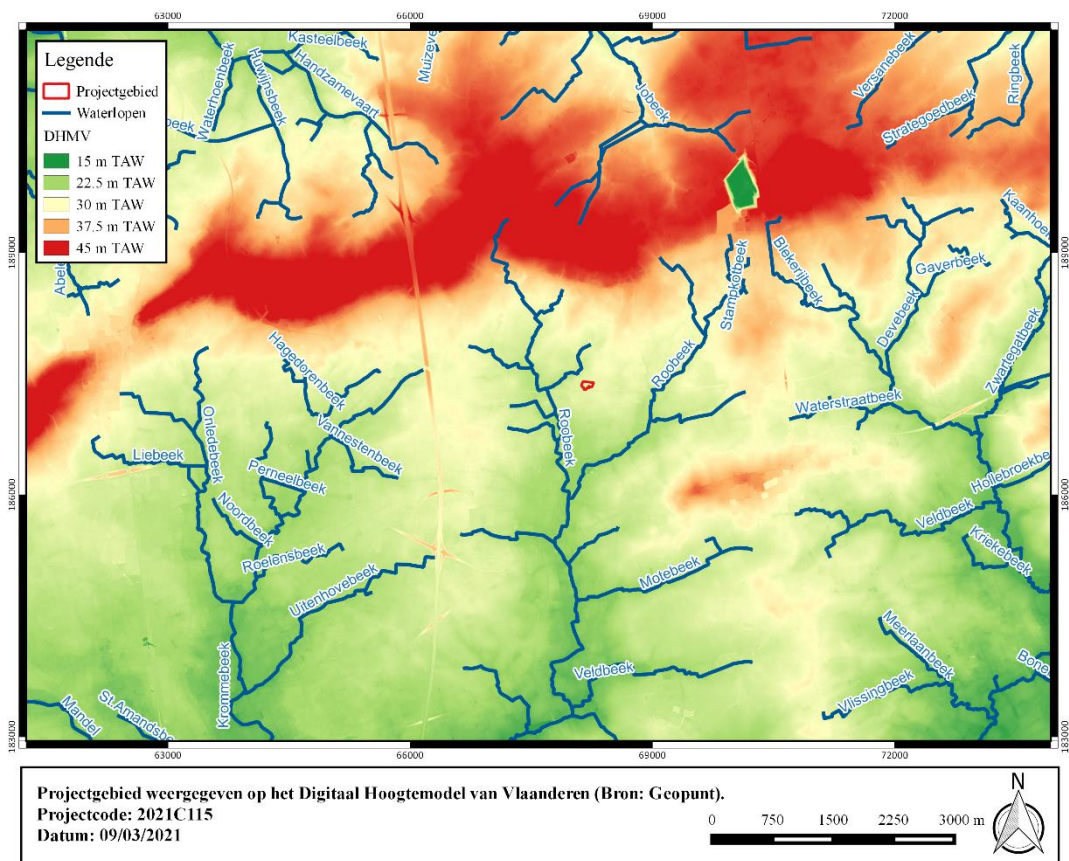
Het plangebied zelf is gelegen op een hoogteligging van ca. 27.6 – 28.6 m TAW en helt af in westelijke richting. Vermoedelijk is het terrein in het verleden reeds (deels) genivelleerd voor de realisatie van de aanwezige bebouwing. Welke impact deze eventuele nivelleringswerken gehad hebben op de bodemgesteldheid is op basis van de beschikbare gegevens niet te bepalen.

Hydrografisch is het projectgebied gelegen in het Leiebekken, deelbekken Mandel.

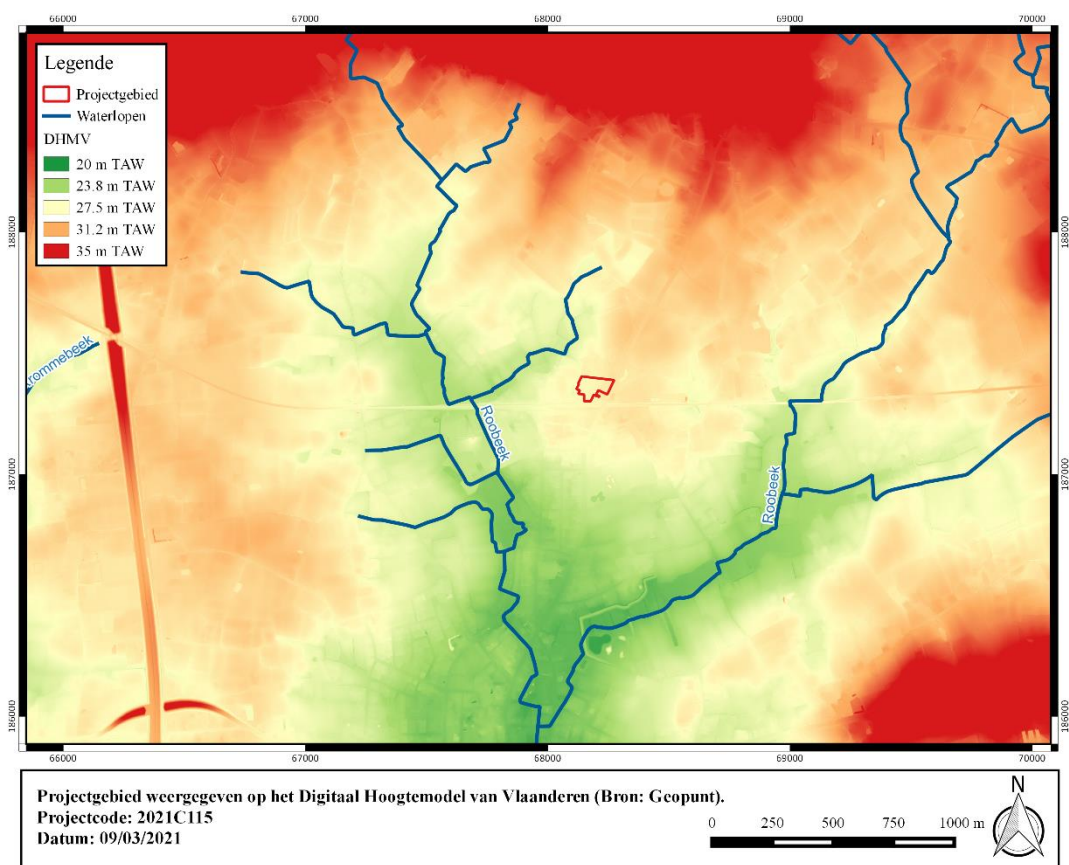

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

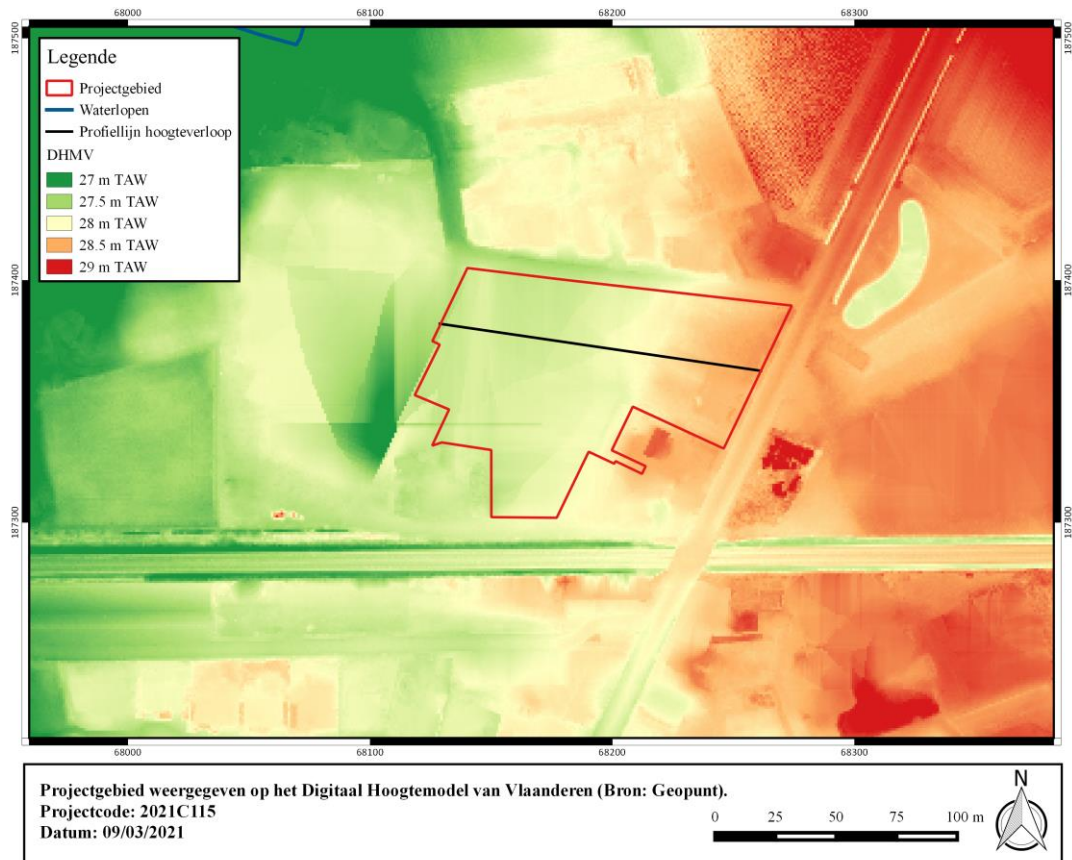

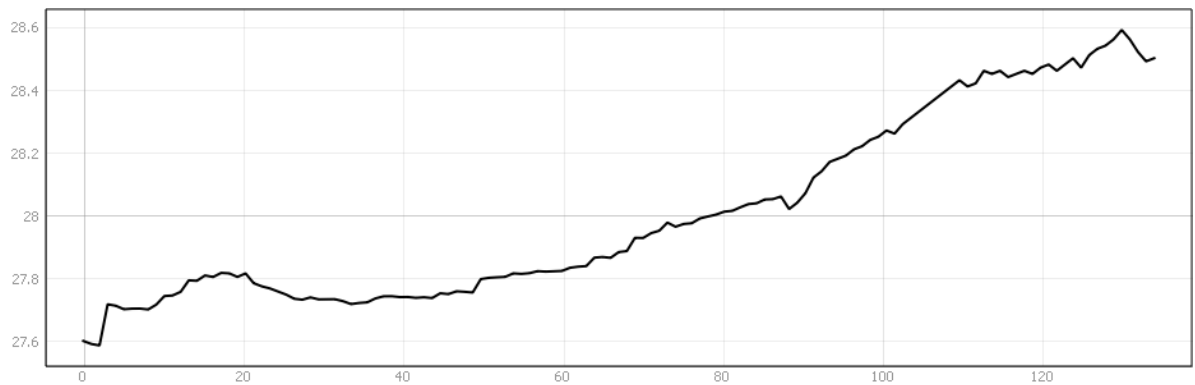
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 10: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).

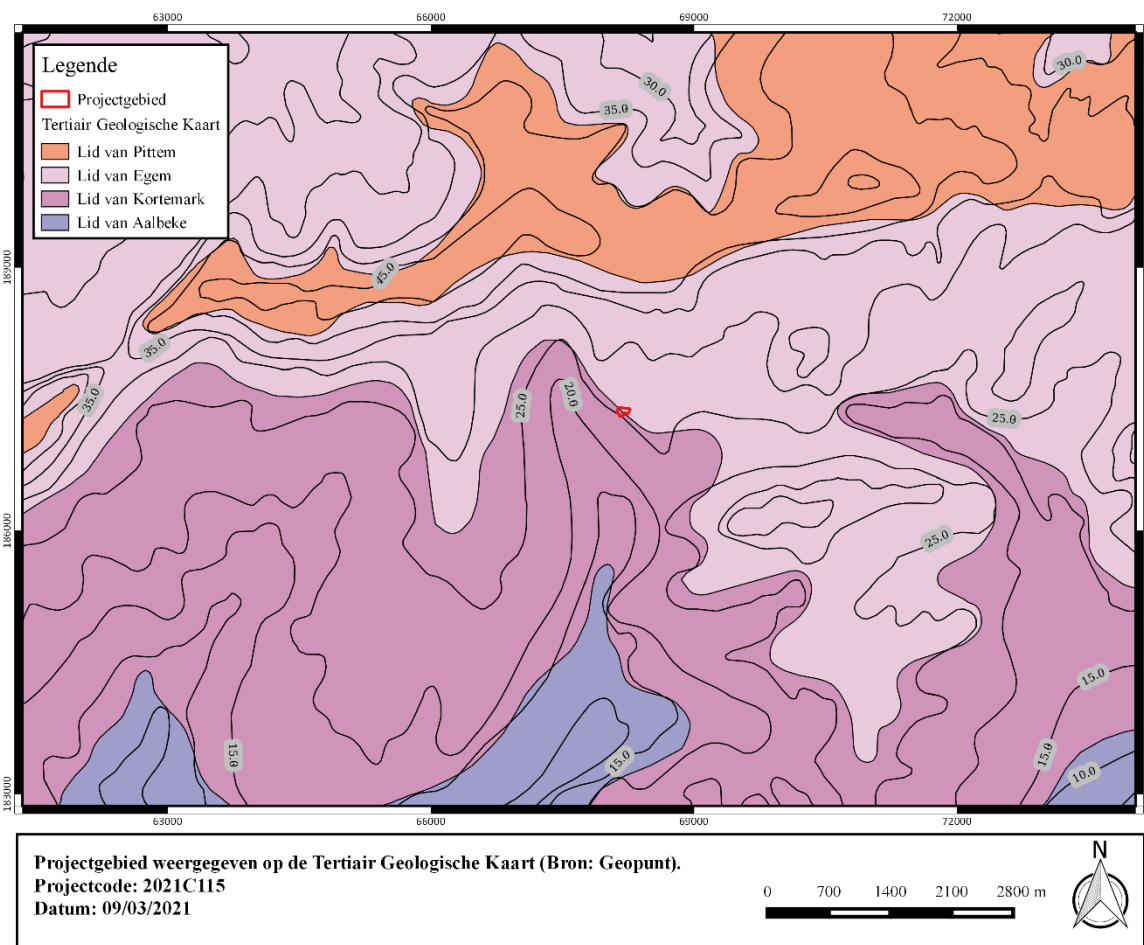
1.4.2.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Egem (Formatie van Tielt)**. De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

Het Lid van Egem bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Kortemark (Formatie van Tielt)**. De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

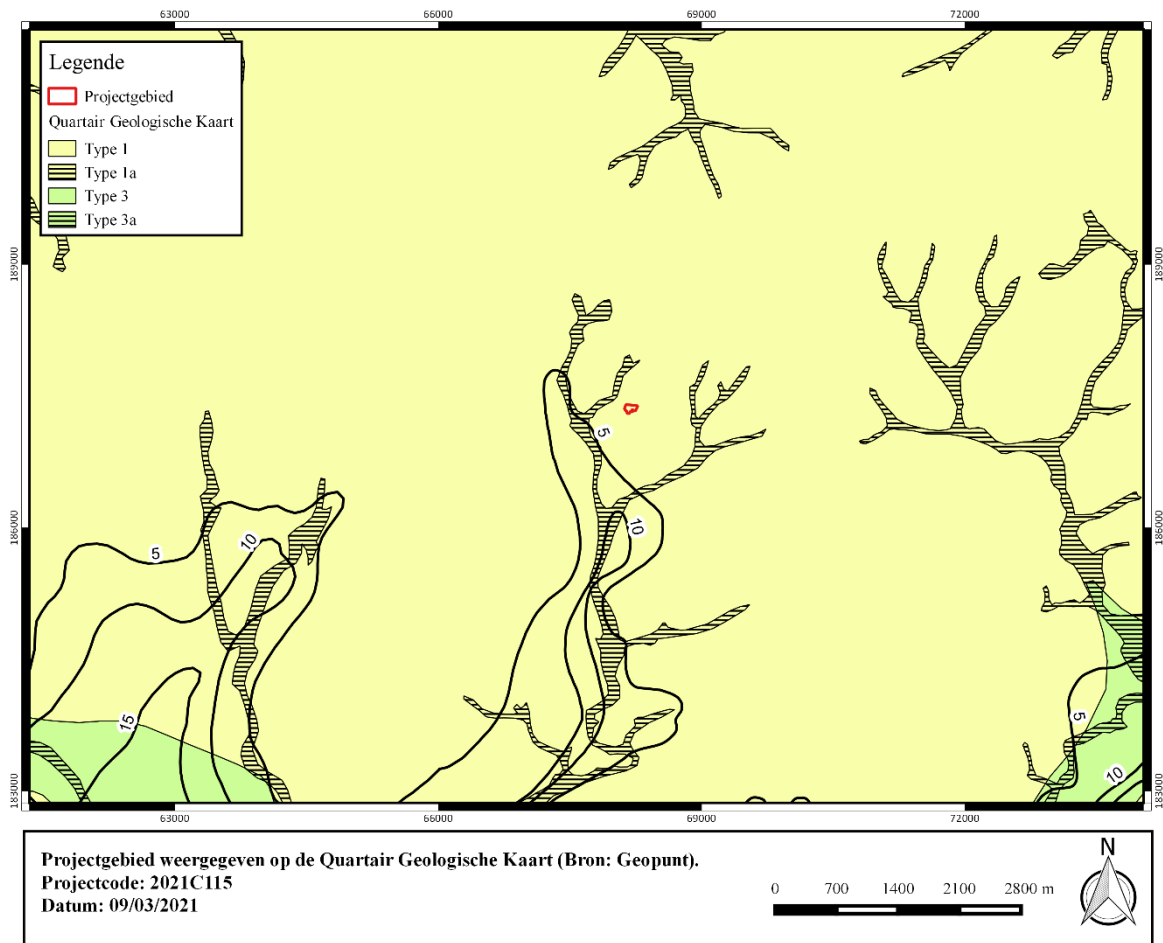
Het oudste lid is het Lid van Kortemark en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleiig-siltig zeer fijn zand. Het is afgezet in de overgangszone tussen de buitenkust en de open shelf.

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

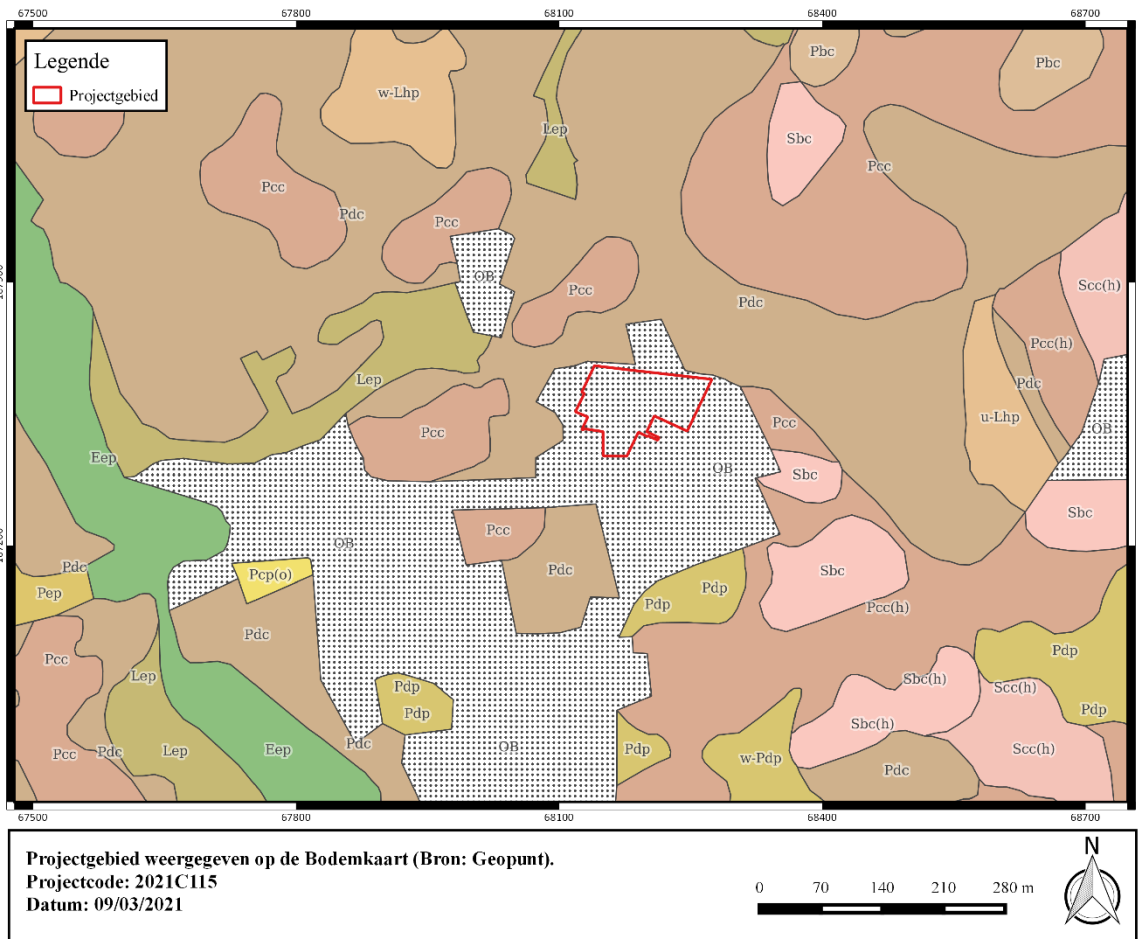
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Bodemvormingsprocessen

De bodemkaart geeft info weer voor het projectgebied. De omgeving van het plangebied wordt gekarteerd als droge lichte zandleembodem. Deze goed gedraineerde vruchtbare zandleembodems moeten vanouds een aantrekkingskracht gehad hebben op landbouwers in de regio.

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

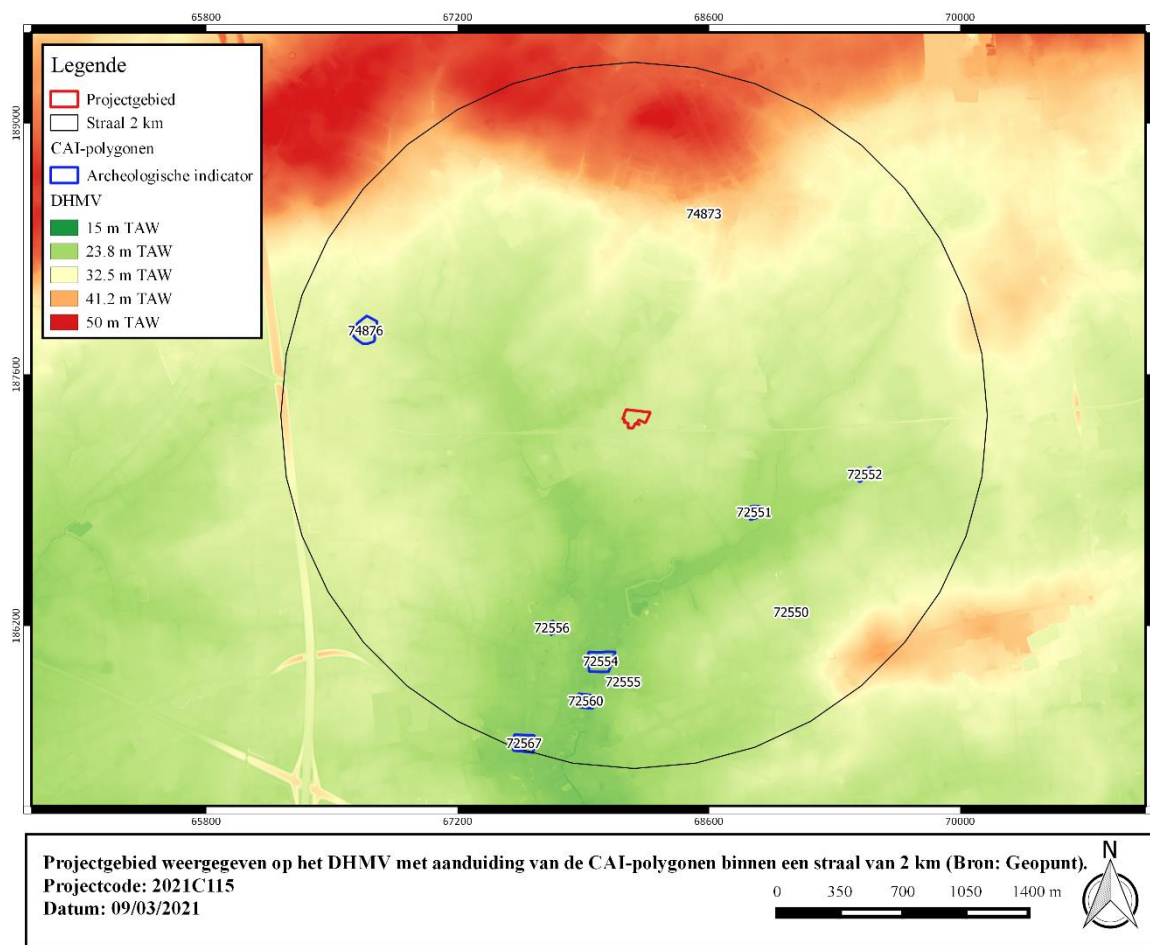

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.3 Historische en archeologische voorkennis

1.4.3.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Gekende archeologische vindplaatsen in de ruime omgeving zijn relatief schaars. Dit is zeer waarschijnlijk te wijten aan een structureel gebrek aan archeologisch onderzoek in het verleden en niet zozeer een lage archeologische verwachting. Recenter onderzoek aan de Sprietstraat bracht enkele houtskoolmeilers uit de overgangsfase tussen de late ijzertijd en vroege Romeinse periode en verschillende bewoningssporen uit de volle middeleeuwen aan het licht. Verder bestaan de gekende indicatoren uit laatmiddeleeuwse omwalde hoeves die vooral gekend zijn dankzij cartografische bronnen.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

/

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

72550	Indicator cartografie
	Late middeleeuwen: site met walgracht

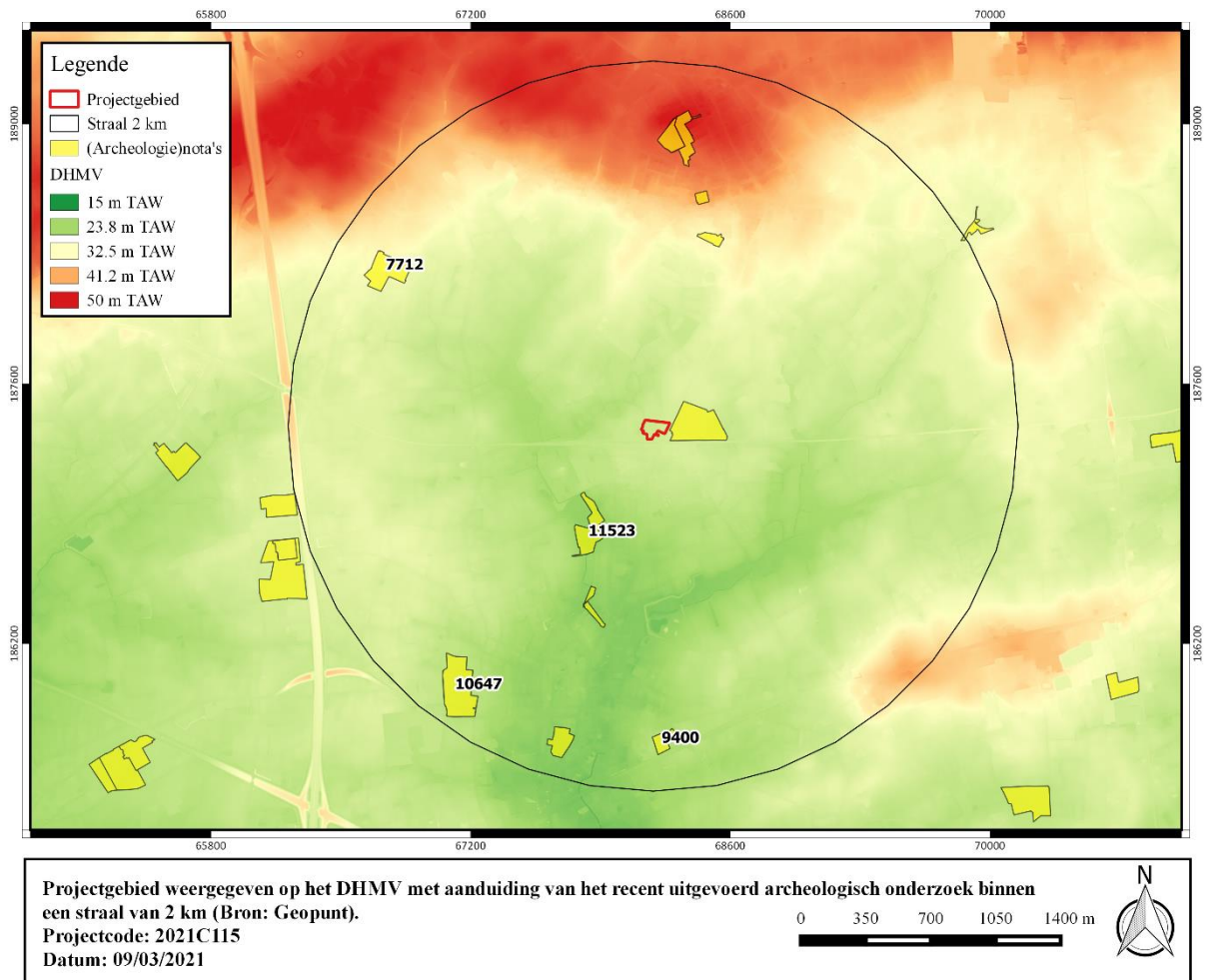

72551	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72552	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72554	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72555	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72556	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72560	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72567	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
74873	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
74876	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht

Recente onderzoeken binnen een straal van 2 km

Binnen een straal van 2 km van het plangebied zijn in het verleden reeds een aantal archeologienota's opgemaakt die reeds aanleiding gaven tot vervolgonderzoek. Deze onderzoeken zijn nog niet opgenomen in de CAI en worden hieronder besproken.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van het recent uitgevoerd archeologisch onderzoek binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).

Nota ID 11523 – Ardoorie GOG Meersenstraat – LBO + VAB

Het LBO wees op de mogelijke bewaring van een steentijdsite. Bijgevolg werd een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Er zijn in het verkennend archeologisch booronderzoek echter geen steentijdartefacten aangetroffen of andere types vondsten die getuigen van bewoning of antropogene activiteiten in de periode van de jager-verzamelaars (of jongere periodes). Verder bleek de bodemopbouw anders te zijn dan op basis van het landschappelijk onderzoek verondersteld werd. Het onderzocht gebied bestaat immers uit een reeks alluviale afzettingen die getuigen van een dynamisch milieu uit het vroeg-holocene of recenter waarin geen in situ steentijdartefacten verwacht worden. Het vooronderzoek wordt als afgerond beschouwd.¹

Nota ID 10647 (en opgraving ID 850) – Ardoorie Sprietstraat – PIB + Opgraving

¹ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/11523>

Ter hoogte van de Sprietstraat werd eerst een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd over een ruim 4 ha groot terrein. Het merendeel van de sporen kent een onbepaalde datering of is te dateren in de post middeleeuwen. Verder werden nog meerdere grachtsegmenten van OW georiënteerde postmiddeleeuwse perceelsgrenzen aangetroffen die terug te vinden zijn op historische kaarten en het huidige kadaster. In het centrale deel van het terrein werden 3 meilers aangetroffen met een tot nog toe ongekende datering. In het noordelijk deel, aan de Hellestraat, werd een sporenconcentratie gevonden uit de volle middeleeuwen (1125-1275 n.C.). Hier werden paalsporen, kuilen en greppels aangetroffen. Op basis van een aantal oversnijdingen gaat het vermoedelijk om een gefaseerd woonerf. Om deze reden werd vervolgens bepaald dat een deel van het terrein vlakdekkend opgegraven moest worden.

De oudste sporen die werden aangetroffen tijdens het onderzoek zijn de houtskoolmeilers, zowel diegene die werden gevonden tijdens de opgraving als deze uit het proefsleuvenonderzoek. Deze kunnen aan de hand van de C14-dateringen die op deze meilers werd uitgevoerd worden gedateerd in de Late IJzertijd – Vroege Romeinse periode. In de streek rond Roeselare werden reeds vele houtskoolmeilers aangetroffen die in deze periode konden worden gedateerd. In het zuiden van het onderzoeksgebied werden nederzettingssporen aangetroffen welke aan de hand van het vondstenmateriaal en de uitgevoerde C14-dateringen in de volle Middeleeuwen, en nauwkeuriger eind 10de eeuw tot eerste helft 11de eeuw, kunnen worden gedateerd. De nederzettingssporen bestaan uit paalsporen die samen een driebeukig hoofdgebouw vormen en verschillende greppels die samen het Middeleeuws erf afbakenen. Deze greppels komen uit in een waterkuil, waarbij een van de onderste lagen kan worden gedateerd in de eind 10de en eerste helft 11de eeuw.²

Nota ID 9400 – Ardooië Wezestraat – PIB

Aan de Wezestraat werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Binnen het projectgebied werden 6 sporen geregistreerd. Het gaat om een perceleringsgreppel, een depressie, 2 recente waterputten en een gracht, welke zijn te dateren in de Nieuwe/Nieuwste Tijd.³

Nota ID 7712 – Ardooië Burgerleenstraat – PIB

Ook aan de Burgerleenstraat werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Het aantal archeologisch relevante sporen beperkte zich tot enkele perceelsafbakenende greppel – en grachtsegmenten, waarvan enkele samenvallen met perceelsgrenzen weergegeven op de kaart van Popp. Daarnaast werd één paalkuil geregistreerd.⁴

² <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/850>

³ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/9400>

⁴ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/7712>

1.4.3.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Ardoorie is gelegen op een uitloper van het zandlemig Plateau van Tielt. Op de grens met Meulebeke komen vroegere veldgebieden voor. Deze woeste gronden zijn tot de tweede helft van de 18de eeuw buiten het eigenlijke landbouwareaal gelegen en zijn vaak begrensd door loofbossen. Aan het eind van de 19de eeuw worden archeologische sporen aangetroffen die teruggaan tot het neolithicum, zijnde silexartefacten. De huidige Brugsesteenweg gaat mogelijk terug op een Romeins wegtracé die Brugge verbindt met Kortrijk. Ardoorie ontstond mogelijk op de aangeslibde meersen van de Ro(de)beek. Door recent archeologisch onderzoek aan de Sprietstraat is nieuwe info ter beschikking gekomen over de vroegste geschiedenis van Ardoorie. Het onderzoek bracht houtskoolmeilers uit de Late IJzertijd – Romeinse periode aan het licht. Het onderzochte gebied aan de Sprietstraat bevond zich tijdens de Late IJzertijd – Vroege Romeinse periode aldus duidelijk in een ontginningslandschap dat dienst deed als een productiecentrum voor het aanmaken van houtskool. In de nabijheid van moet er ook veel bos aanwezig zijn geweest voor het aanvoeren van het eikenhout dat nodig was voor het productieproces.

Algemeen wordt aangenomen dat de streek tussen de Schelde en de zee aan het einde van de 7de eeuw grotendeels gekerstend is. Ardoorie vormt wellicht een primitieve parochie samen met de Sint-Martinusparochie van Koolskamp. Als aparte parochie maakt Ardoorie reeds in de 9de eeuw onderdeel uit van de bezittingen van de Benedictijnenabdij van Elnone. De oudste schriftelijke datering van 'Hardoya dateert aldus van 847. Gedurende het Ancien Regime behoort Ardoorie grotendeels tot het Brugse Vrije en voor een klein deel tot de kasselrij van Ieper. Het dorp is dan verdeeld in tal van afzonderlijke heerlijkheden en achterlenen. De eerste wereldlijke dorpsheeren namen de naam van het dorp 'van Ardooye'. Het centrum van de dorpsheerlijkheid (opperhof – neerhof) bevond zich aan de zuidzijde van de dorpskern.

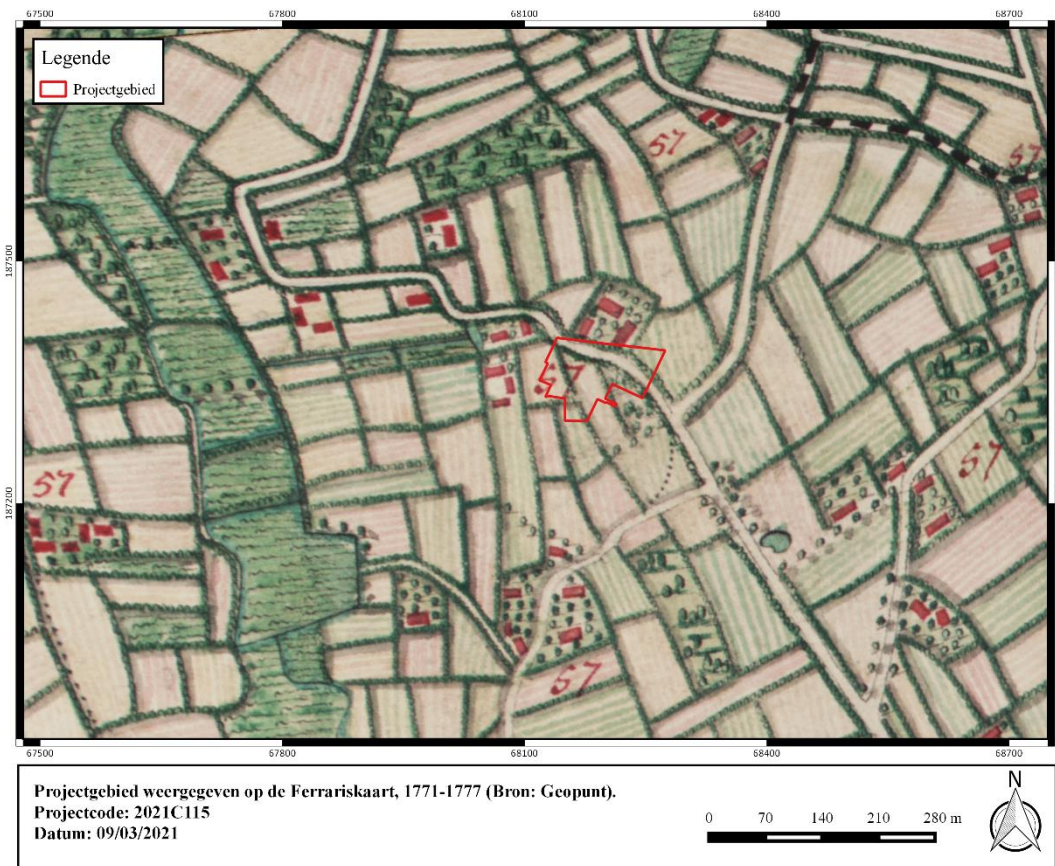
Nijverheid in de middeleeuwen bestaat voornamelijk uit linnenweverij. Onder meer wordt in 1402 door Ardooise wevers linnen verkocht aan Brugse kooplied. In de 16de eeuw situeren zich op het grondgebied van Ardoorie een aantal molens, waaronder de Stratemolen en de Plaatsmolen, opgericht voor 1571 en de Cijnsmolen, opgericht voor 1580. Tijdens de 17de eeuw groeit de bevolking snel aan. Rond 1680 bereikt Ardoorie een bevolkingscijfer van 2500 inwoners. Aan het eind van de 17de eeuw en gedurende de 18de eeuw heeft Ardoorie te lijden onder oorlogsgeweld. Desalniettemin kent het dorp gedurende deze eeuw een demografische groei.

Gedurende de 18^e eeuw kent Ardoorie een periode van relatieve welvaart. De weefnijverheid wint aan belang. Onder het bestuur van Maria-Theresia gebeuren diverse wegen- en infrastructuurwerken, onder meer te verbetering van de verbinding met nabijgelegen dorpen en steden. Tijdens de 19de eeuw vormt Ardoorie een typische katholieke plattelandsgemeente. Het economische leven blijft in deze eeuw bijna volledig beperkt tot de landbouw en de linnennijverheid. Het hoofdbestaan in Ardoorie bestond nog steeds uit kleine landbouwbedrijfjes en weefnijverheid. Ook de huisnijverheid neemt een belangrijke plaats in. Rond de eeuwwisseling is er een toename van de ambachtelijke activiteit en industrie. Het merendeel van de Ardooise molens verdwijnen in deze periode. De Plaatsmolen wordt in 1918 gedynamiteerd en niet meer heropgebouwd. In het interbellum verliest de weefnijverheid zijn reuzenaandeel ten voordele van andere bedrijven en bedrijfstakken: schoenfabricatie, constructiewerkhuizen, meubelfirma's, pettenfabriek, melkkruikenfabriek, ... In het landelijk gebied speelt de cichoreiteelt en -verwerking nog steeds een grote rol.

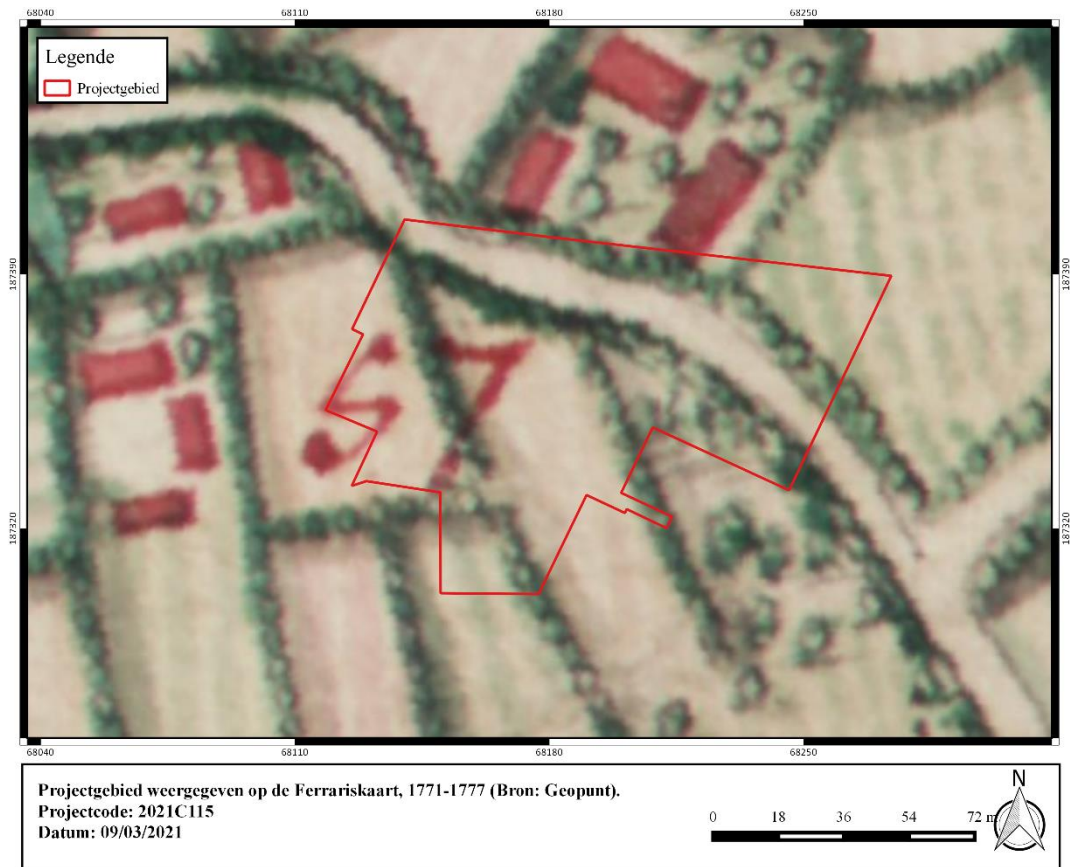

1.4.3.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

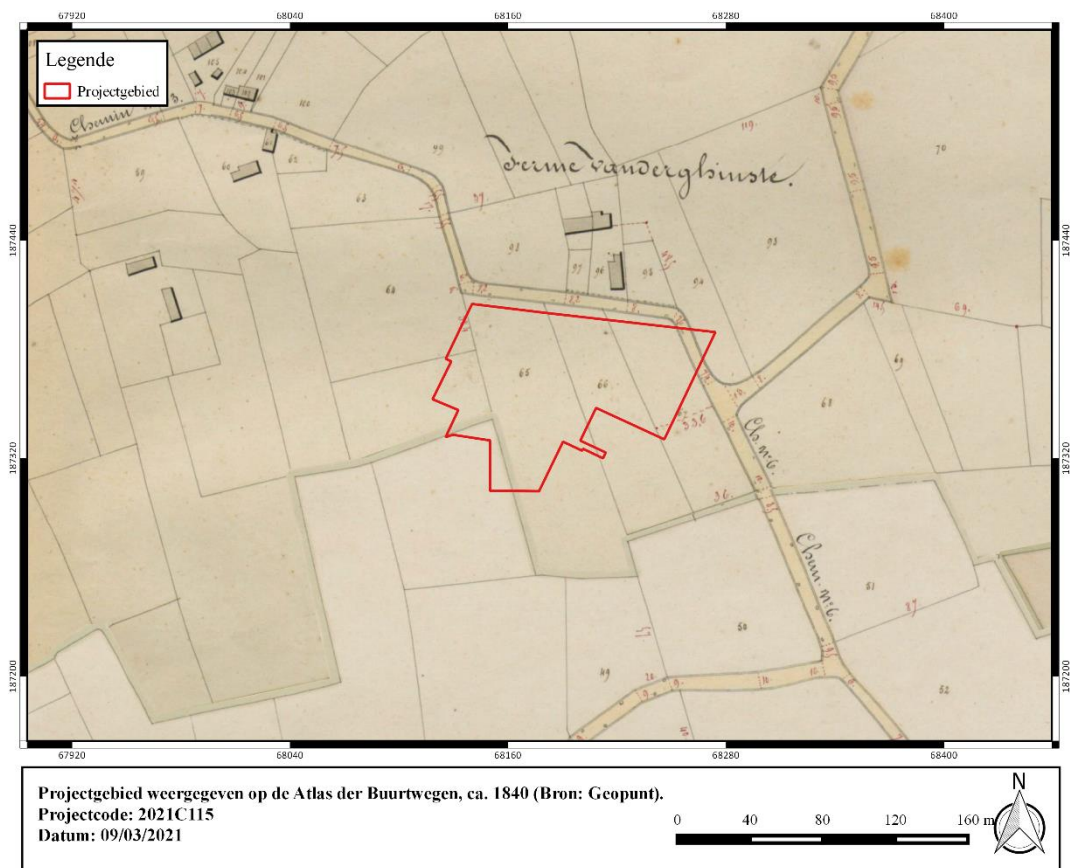
Op de Ferrariskaart wordt het noordelijk deel van het plangebied aangesneden door een weg waarvan het verloop overeenkomt met de huidige Lampernissestraat. Het is niet duidelijk of de straat door een onnauwkeurigheid op de Ferrariskaart iets te veel naar het zuiden is ingetekend, of dat de straat effectief verlegd is tussen de optekening van Ferrariskaart en de Atlas der Buurtwegen. Op de 19-eeuwse kaarten situeert de straat zich precies ten noorden van het plangebied. Aan de overzijde van de Lampernissestraat is een hoeve met drie bestanddelen weergegeven. Het projectgebied zelf is op de Ferrariskaart gekarteerd als akker. Ook de 19^e-eeuwse kaarten geven geen bebouwing weer binnen de projectgrenzen. In 1880 wordt ten zuiden van het plangebied een spoorlijn aangelegd. Deze spoorlijn is duidelijk te zien op de topografische kaart van 1910. De kaart van 1880 geeft ook een gebouw weer in het noordoostelijk deel van het projectgebied.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

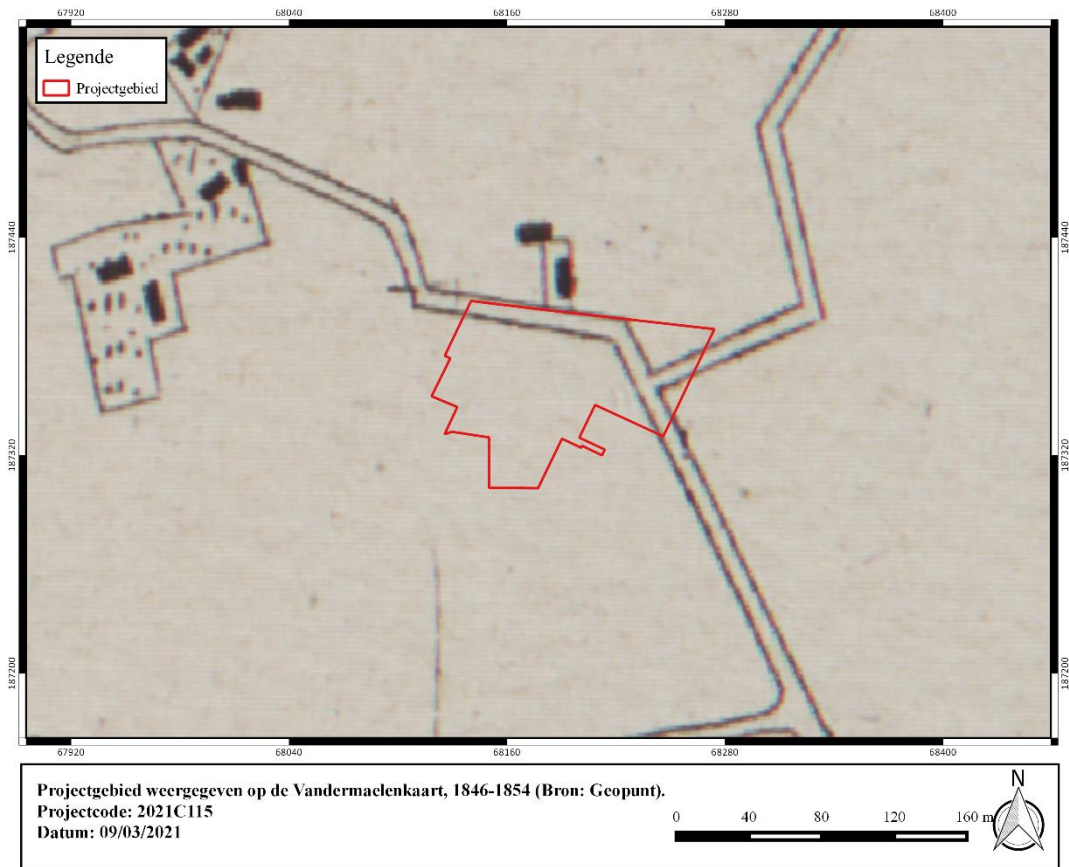

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

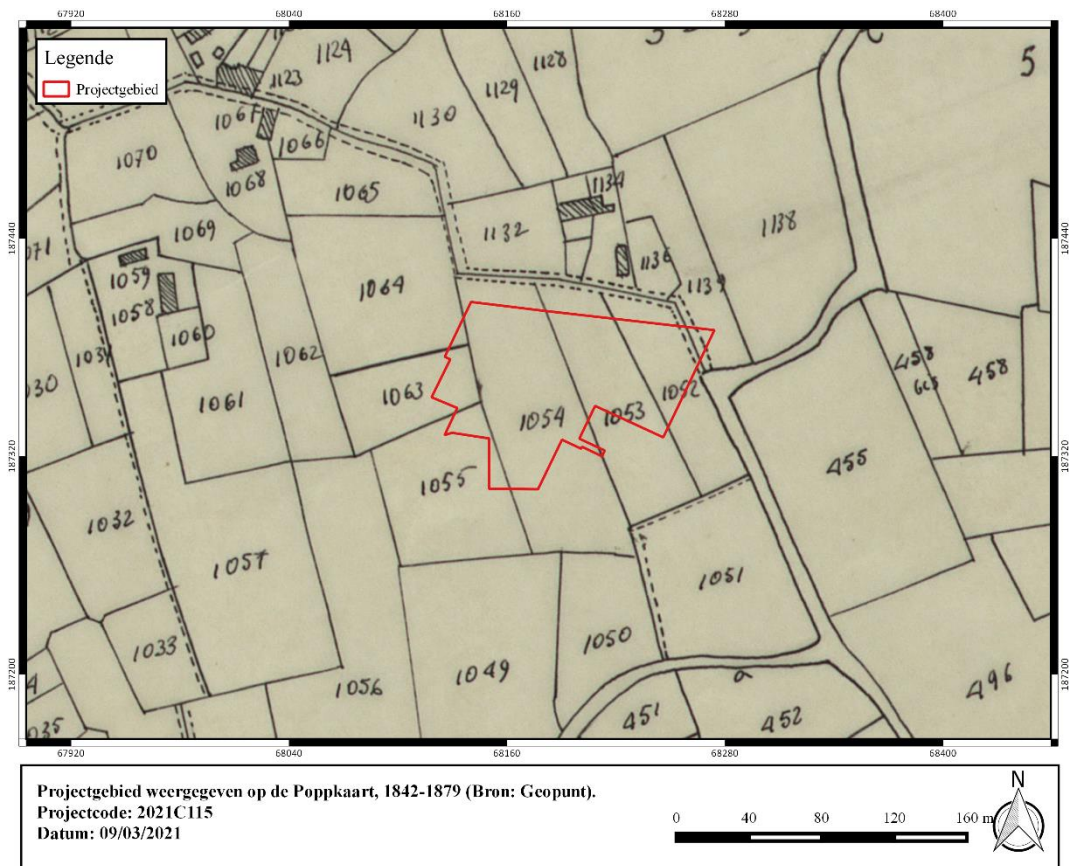

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

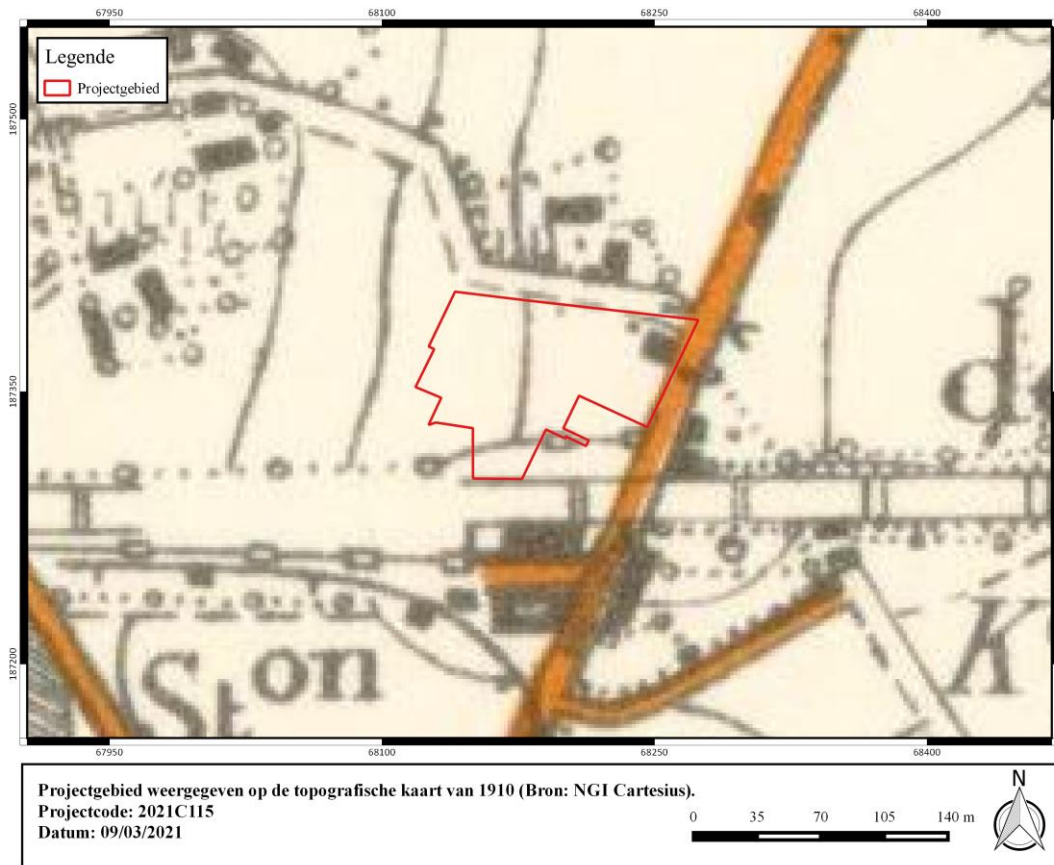

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

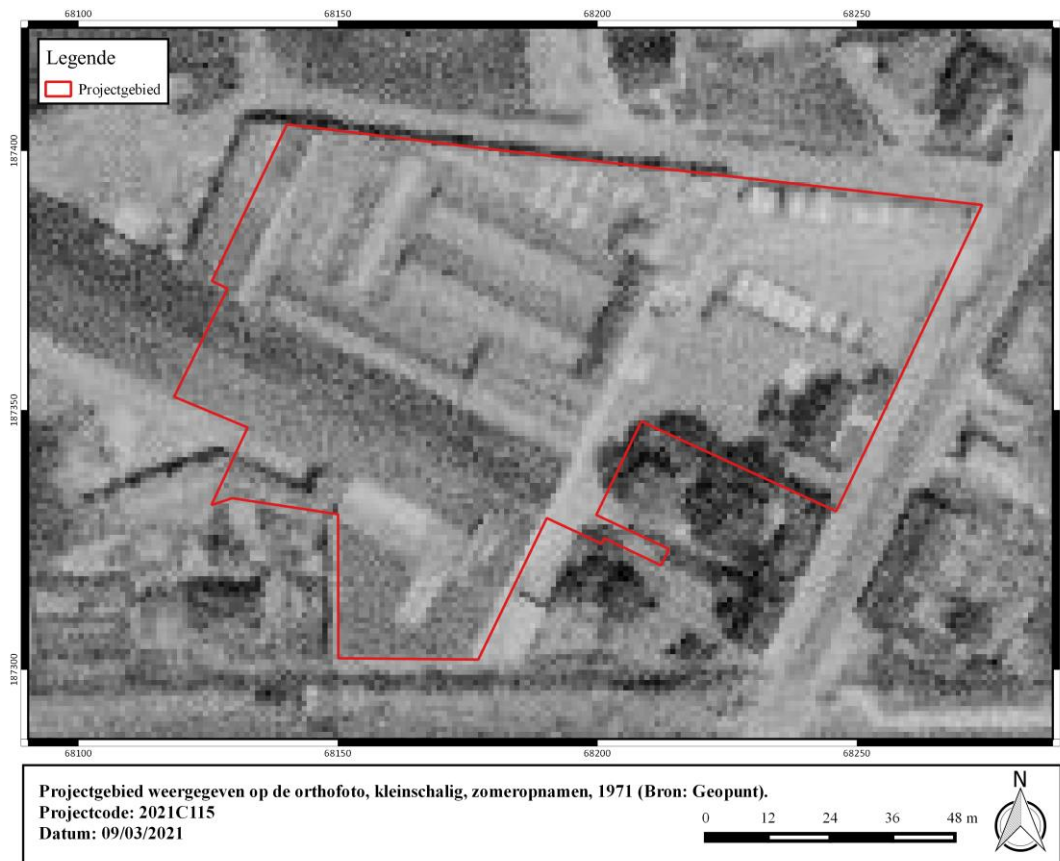
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1910 (Bron: NGI Cartesius).

1.4.3.4 Huidige gebruik en verstoringen

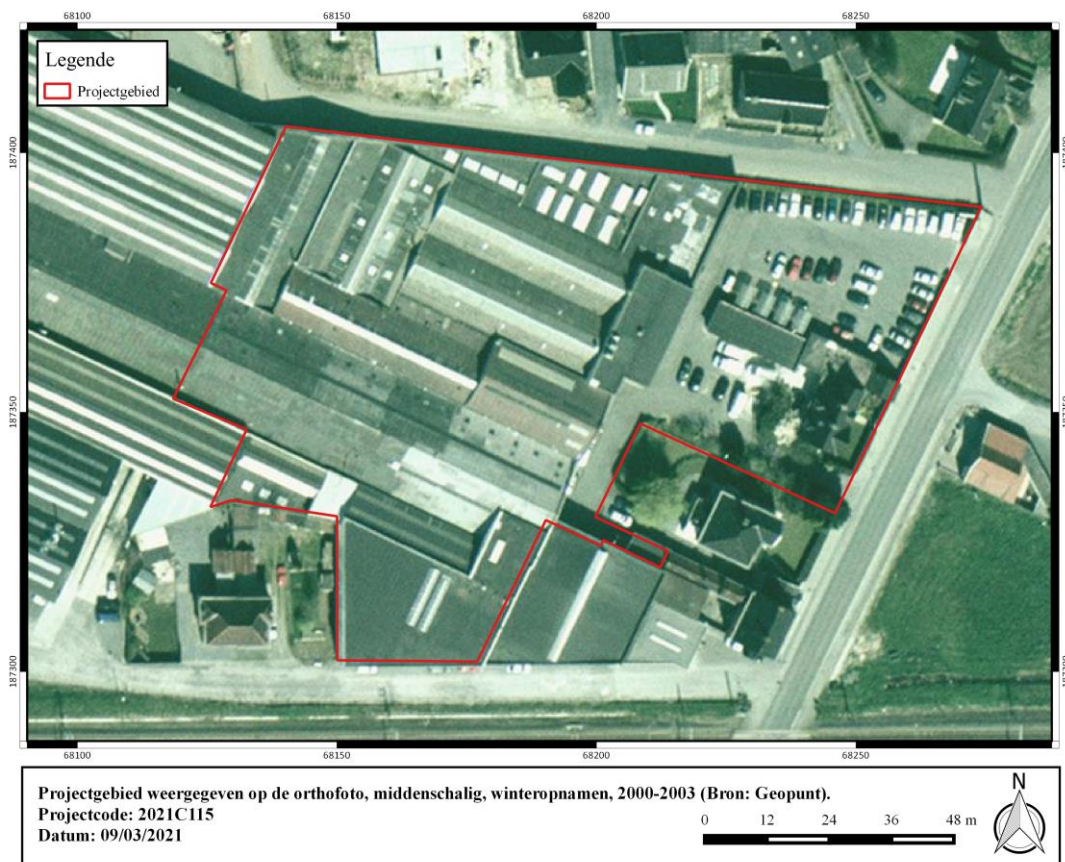
De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de projectgrenzen gedurende de laatste decennia. De bestaande bebouwing en verharding is reeds op de oudste luchtopnames te zien. Op heden is ca. 7035 m² van het terrein bebouwd. Ca. 6700 m² van deze bebouwing bestaat uit een verzameling loodsen die de volledige westelijke helft van het terrein inneemt. In het oostelijk terreindeel situeert zich een gebouw met achterliggend bijgebouw (ca. 335 m²). De rest van het terrein is verhard.

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

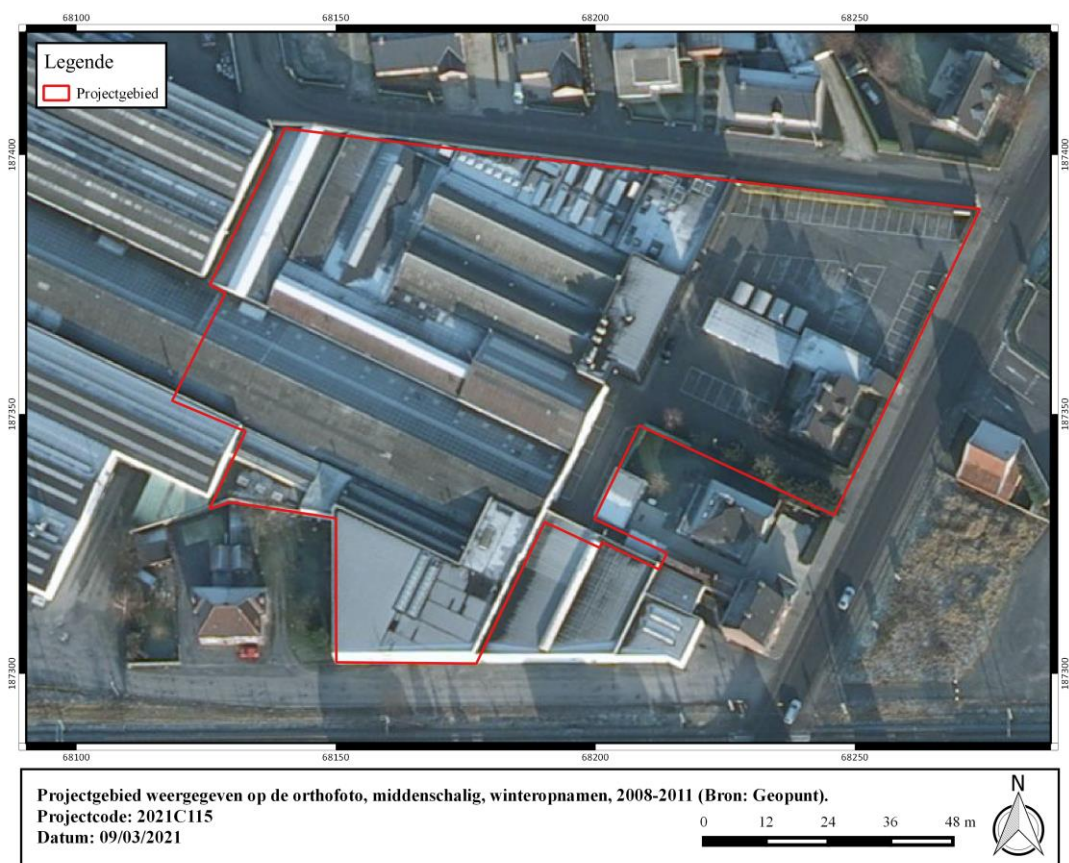

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

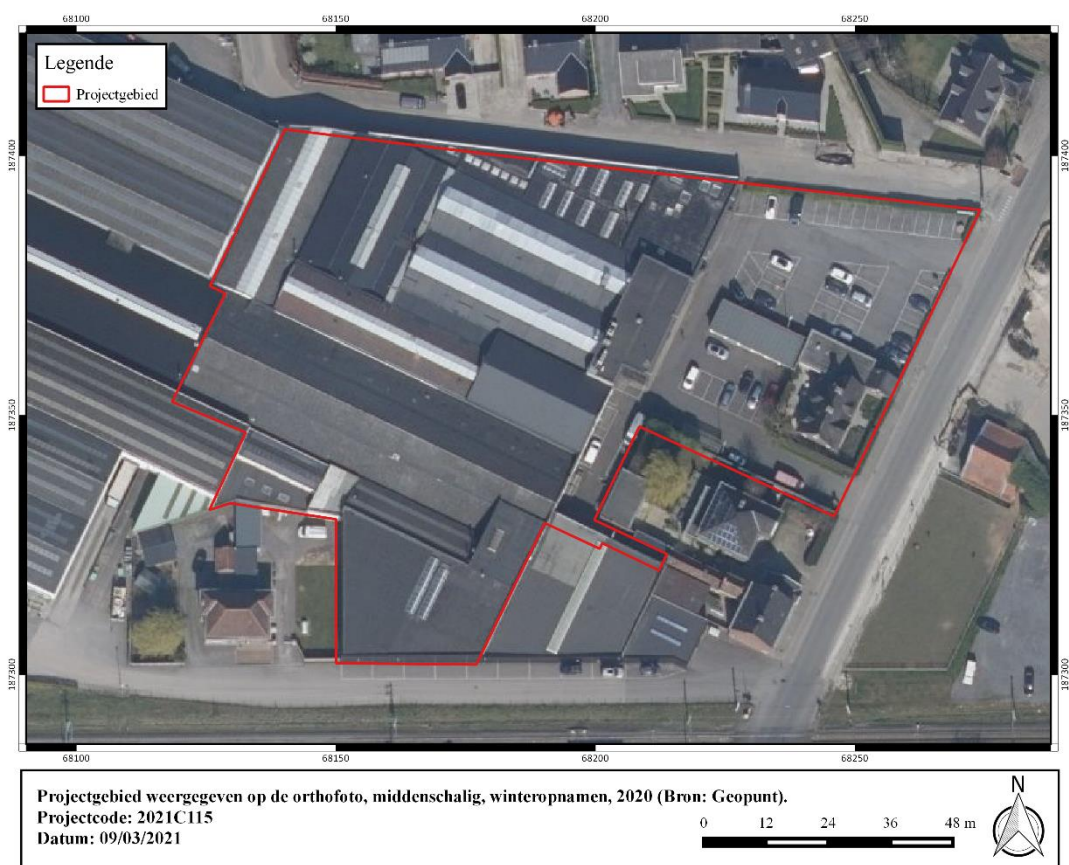

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalgig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de sloop van de bestaande bebouwing en de realisatie van een nieuw bedrijfscomplex aan de Stationsstraat te Ardoeie. Het volledige projectgebied is ca. 9585 m² groot en is integraal bebouwd en verhard. De aanwezige infrastructuur wordt integraal gesloopt in het kader van de geplande ontwikkeling.

Ardoeie bevindt zich volgens de traditionele landschappenkaart in de zandleemstreek. Het onderzoeksgebied is gelegen op de flank van de rug van Hooglede die wordt ingesneden door twee vertakkingen van de Roobeek. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op de afzettingen van het Tertiair. De bodemkaart geeft geen informatie weer. Het sediment bestaat naar alle waarschijnlijkheid uit matig natte tot matig droge, lichte zandleem. Het terrein helt af in westelijke richting. Het is niet duidelijk in welke mate het maaiveld is gewijzigd in functie van de bestaande infrastructuur. De locatie, op hoger gelegen terrein tussen twee beekvalleien moet voor zowel jager-verzamelaars als vroege landbouwers gunstig geweest zijn.

Op de cartografische bronnen is te zien dat de omgeving van het onderzoeksgebied voornamelijk een ruraal karakter heeft. Op de kaart van Ferraris is te zien dat het terrein voor het grootste deel in gebruik was als akkerland. Mogelijk werd het noordelijk deel van het onderzoeksgebied aangesneden door een weg die grofweg het verloop van de huidige Lampernissestraat volgt. Aan de overzijde van de weg is een hoeve afgebeeld. Ook ten westen van het terrein is een hoeve weergegeven. Op 19^e-eeuws kaartmateriaal is deze hoeve niet langer afgebeeld. Verder is weinig verandering op te merken inzake het landgebruik. Binnen de orthofotosequentie is de huidige situatie reeds te herkennen op het luchtbeeld van de jaren '80. De impact van de aanwezige bebouwing en verharding op het bodemarchief is ongekend.

Gekende archeologische vindplaatsen in de ruime omgeving zijn relatief schaars. Dit is zeer waarschijnlijk te wijten aan een structureel gebrek aan archeologisch onderzoek in het verleden en niet zozeer een lage archeologische verwachting. Recenter onderzoek aan de Sprietstraat bracht enkele houtskoolmeilers uit de overgangsfase tussen de late ijzertijd en vroege Romeinse periode en verschillende bewoningssporen uit de volle middeleeuwen aan het licht. Verder bestaan de gekende indicatoren uit laatmiddeleeuwse omwalde hoeves die vooral gekend zijn dankzij cartografische bronnen.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Op basis van landschappelijke factoren bestaat de verwachting uit zowel artefactensites als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Daartegenover staat echter dat het terrein op heden integraal bebouwd en verhard is. Mogelijk is het bodemarchief hierdoor verstoord. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en verstoringsgraad te evalueren. Mocht hieruit blijken dat bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op een betere bewaring van artefactensites is een verkennend archeologisch booronderzoek noodzakelijk. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode indien dit nog kan leiden tot kenniswinst.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

